సాక్ష్యం

పాలడుగు వెంకటేశ్వరరావు

ఆ రోజు 'క్లబ్బు'లో ఏదో 'పార్టీ' వుండటమువలన వేణు ఇంటికి వచ్చేవరికి బాగా ప్రొద్దుపోయింది. 'బి. ఎస్సే'ని 'గేరేజి'లో పెట్టి ఇవతలకి వచ్చేటప్పుడు హాలులోని గడియారం పన్నెండు కొడుతున్నది. ఆ వెంటనే ప్రహారీ గోడని దాటి వచ్చిన సన్నటి 'ఏడ్పు' ఒక్క క్షణంపాటు అచేతనంగా నిల్చునేటట్టు చేసింది అతడిని.

ఆ ఏడ్పు గుండెల్ని చీల్చుకుని హృదయాంతరాలలోకి చొచ్చుకుని పోతూవుంది. అతనికి ఆ స్వరం చిరకాలంగా పరిచయం! ఎక్కడ? ఎప్పుడు ?!...అవును. నిజమే. వేణు ఆ స్వరాన్ని చాలా రోజులు ఆరాధించాడు, ఒకప్పుడు.

కాని ఈ విధంగా ఆ గొంతుని వినటం ఇదే ప్రథమం. అసలు ఆ సంగతి వేణు ఇదివరకు, లత ద్వారా విని ఉన్నాడు. అప్పుడు అంతగా పట్టించుకొని వుండలేదు ఆ సంగతి. అవును.

ఆ గొంతు రేఖదే! రేఖ ఏడుస్తూ వున్నది సన్నగా, బయటికి విన్పించకుండా అణిచి పెడుతూ. వేణు మెల్లిగా అడుగులువేసి వీధిలోనికి వచ్చాడు, అనియంత్రితంగా.

పచ్చగా అంతటా పరుచుకుని వున్న వెన్నెల వెలాతెలా పోతున్నది.

ఆ వెన్నెలలో బోసిగా దీనంగా నిలబడి వున్న ఆ ఇంట్లోనుంచే వస్తున్నది, ఆ రోదన ధ్వని.

ఆతురత, విచక్షణని మింగివేయగా గబగబా ఆ ఇంటివేపు నడిచాడు, వేణు.

అవును.

రేఖ ఏడుస్తూ వున్నది. చాలా రోజుల తరువాత వేణు తిరిగి రామారావు గొంతూ విన్నాడు. పరుషంగా దబాకుడుగా రామారావు గొంతు వినబడుతున్నది. కఠినంగా వున్న రామారావు మాటలు వేణు వినలేకపోయాడు. రామారావు ఏమి మనిషి? అందుకే రేఖ ఏడుస్తూ వున్నది. పాపం!

వేణు నీరసంగా ఇవతలకి అడుగులు వేసేడు. ఆ వాలుగు క్షణాలు వాళ్ళ మధ్యన వున్న అంతరం గురించి వేణు మరిచిపోయాడు. హృదయం మూలిగింది.

దాదాపు పదిహేను సంవత్సరాల కిందటి సంగతి, ఇది. ఆ రోజులలో వేణు బి. ఏ. చదువుతూ వుండేవాడు. వాళ్ళ ఇంటి ప్రక్కనే ఒక 'సబ్ రిజిస్ట్రారు'గారు అద్దెకు

రు. 8/-లకు మాత్రమే

నవీన డిజైనులతో, రంగులతో నిక్కిలి అందమైన చీరలు. 1 చీర ధర రు. 8, 2 చీరలు రు. 15/- 3 చీరలు రు. 21. స్పెషల్ డీలక్స్ రు.10/-. 2 చీరలు రు. 19/- 3 చీరలు రు. 27/-. 4 చీరల రు. 35/-. 2 లేక అంతకు ఎక్కువ చీరలు కొన్నవారికి బ్లౌజ్ పీసు మరియు ఇయర్ టాప్స్ ఉచితంగా ఇవ్వబడును.

Arvind Agencies (WAP 23)
P. O. Box 1408, Delhi-6.

బలహీనం! నరముల సడలింపు

స్వప్నస్ఖలితం, పురుషత్వంతగ్గియుండుట తెల్లబడుట, చెక్కెర వ్యాధి, రక్తం, నిద్ర, ఆకలి లేకుండుట, జీవితముపై విరక్తి, భయం, భీతి "నరముల సడలింపు" శరీర మంతయు నొప్పి, నడుంనొప్పి మొ॥వ్యాధులకు చికిత్సచేయబడును. సెట్టు రూ. 18/- స్పెషల్ రూ. 33/- స్పెషల్ నెం. 1 రూ. 45/-.

మూతక (బహిష్టు) కడుపు నొప్పి! సంతానము లేకుండుట !!

గర్భాశయములో కండ, రణము, పురుగులు కారణము వలన సంతానము లేకుండుట, తెల్లబడుట, నడుమునొప్పి బహిష్టు రంగ మారుట, ధాతుక్షీణము, కడుపు ఉబ్బనము గర్భస్రావము, అధిక బహిష్టు పోవుటను నివారించి, దేహారోగ్యము, దేహ (లావణ్యము) తేజస్సు నిచ్చును. సెట్టు రూ.18 M O పంపి పొందండి.

వివరములకు 50పై. స్టాంపుతో వ్రాయవలెను.

ఎ.ఎస్. వైద్యశాల, నెం. 13, స్టేషన్ వ్యూ రోడు, కోడంబాక్కం, మద్రాసు-24.

ఫోల్డింగ్ 50 షాట్ పిస్టల్

లైసెన్సు అక్కరలేదు. అమెరికన్ మోడల్. దొంగలు, క్రూరమృగముల నుండి రక్షించుకోండి. ఉల్లాస ప్రయాణాలు, యాత్రలు, నాటకాలకు ప్రశస్తమైనది. ఆటోమేటిక్ 50 షాట్లు ఏర్పాటు కలదు. తేలికైనది. ఇందు నుండి వెలువడు నిప్పు రవ్వలు మిమ్ములను కాపాడును. ధర: 50 షాట్లు జర్మన్ మోడల్ నెం. 99 రు.15/50. వి.పి.పి. ఛార్జీలు రు. 2/50. లెదర్ కేస్ రు.3/50. అదనపు షాట్లు 100కి రు. 5/-

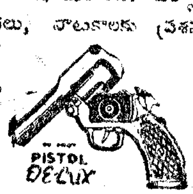

JAPAN AGENCY (WAPT.15)
PHAPALA, ALIGARH.

జోక్యం

వుంటూ వుండేవారు. వారికి ఒక్కగానొక్క కూతురు రేఖ. గారాబంగా చూసుకునేవారు. చూసినకొద్దీ ఇంకా చూడాలనిపించే అందము రేఖది. గుండెల్ని బంధించివేసి వూపిరాడకుండా వుక్కిరి బిక్కిరి చెయ్యగల శక్తి ఆమె అందములో వుండేది.

అప్పుడు రేఖ 'స్కూలుఫైనలు' చదువుతూ వుండేది.

రోజూ ఒక్కసారయినా ఆ అమ్మాయిని చూడాలని అతని మనసు కుతూహల పడుతూ వుండేది. అలా కానినాడు మనస్సులో ఏదో వెలితిగా వుండేది. మనస్సు దీనంగా లోలోపలే ఏడిచేది.

రేఖని హృదయపీఠం మీద ప్రతిష్ఠించుకున్నాడు, పదిలంగా, రహస్యంగా.

రేఖని చూసి హృదయం ఆనందంతో వుక్కిరి బిక్కిరి అయేది.

అవును. రేఖని ప్రేమించాడు, వేణు నిండు మనస్సుతో.

ఆ రోజులలోనే వాళ్ళ క్లాసులో రామారావు అని వుండేవాడు. వొట్టి మొరటు మనిషి. ఆడపిల్లల్ని ఏడిపించటము తప్ప అతనికి వేరే పని వుండేది కాదని నలుగురూ అనుకునేవారు. ఒక్కో క్లాసులో సంవత్సరాల తరబడి వుంటాడట. అటులంటే అతనికి బాగా మక్కువట!

వేణుకు అతనంటే అంతగా ఇష్టం వుండేది కాదు. రోడ్డు వెంట నడుస్తున్నప్పుడు అతను ఒకటి రెండుసార్లు రేఖ వెనకనే నడవటం వేణు గమనించాడు.

వేణుకు అతనంటే వున్న 'అసహ్యత' రెట్టింపయింది.

చూస్తూవుండగానే కాలం దొర్లిపోయింది.

పరీక్షలయ్యేయి.

'బి. ఏ.' పాసయినాడు, వేణు.

ఆ మరుసటిఏడు వేణు ఇష్టంలేకపోయినా 'ఎమ్. ఏ.' కోసం విశాఖపట్నం వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. రేఖని వొదలలేక వొదలలేక దిగులుగా వెళ్ళాడు.

'రేఖని చూడకుండా, నేను ఎట్లా వుండగలను?

నా గుండె పగిలి ప్రయ్యలు కాకుండా వుండగలదా? అంతటి మనోస్థైర్యము నాలో వున్నదా?

నేను ఏమయి పోతాను? భగవంతుడా, నన్ను రక్షించు. ఎందుకు ఈ పరీక్ష?' అనుకున్నాడు. ఈ ఆలోచనలతో బుర్ర వేడెక్కి పోయింది వేణుకి.

అస్తవ్యస్తమయిన మనస్సుతో, చెదిరిన మనోధైర్యంతో, దీనంగా లోలోపలే కుమిలి పోతూవున్న హృదయంతో వెళ్ళిపోయాడు.

చాలా రోజులవరకు హృదయంలో రేఖ రూపమే మెదిలి మనోశాంతిని చెదరగొట్టుతూ వుండేది.

మూడ్నెల్ల తరువాత దసరా సెలవులలో, రెక్కలు కట్టుకుని వచ్చి వాలేడు, ఆఘమేఘాలమీద, రేఖని చూడాలని. కాని నిరాశే ఎదురయింది. రేఖ కనపడలేదు. ఆ ఇంట్లో వాళ్ళు లేరు. ఇంట్లో వాళ్ళని విచారించగా తెలిసింది. వేణు విశాఖపట్నం వెళ్ళిన పదిరోజులకే, 'సబ్ రిజిస్ట్రారు' గారు వున్నట్టుండి వొకరోజున గుండె జబ్బుతో చనిపోయారట!

ఏనాడూ కూడబెట్టిన ఆస్తిపాస్తులేమీ లేకపోవటంవలన ఆ తల్లీ కూతుళ్ళు కొన్నాళ్ళు ఎంతో బాధపడినారట. ఆ తరువాత ఎవరో బంధువులు దయతలిచి వాళ్ళని చేర దీశారట.

వాళ్ళు ఆవూరు వొదిలిపెట్టి పోయి అప్పటికి నెలరోజులు అయిపోయిందట. వేణు గుండెల్లో అగ్నిపర్వతాలు పగిలినాయి.

'నే నేమని ఆశించాను? చివరికి ఏమయినది? నా కేమవుతుంది? నా గుండె నిలద్రొక్కుకుంటుందా? ఇదంతా ఇట్లా ఎందుకు జరగాలి? ఏమో' అని మథన పడ్డాడు వేణు.

చాలారోజులు పిచ్చివాడయి పోయాడు.

మనసులోని కోరికని బహిర్గతం చేయలేని తన బలహీనతని పదేపదే తిట్టుకున్నాడు. కాలకంఠుడు గరళాన్ని కంఠంలో వుంచినట్టు బాధని గుండెల్లో దాచి పెట్టాడు. ఎవరికీ సూచనగానైనా తెలియనివ్వలేదు. ఎవరికి తెలిసి చెయ్యగల సహాయమూ ఏమీలేదు, మరి!

వాళ్ళు ఏ వూరు వెళ్ళారో కూడా ఎవరికీ తెలియదట! విధి ఎంత కర్కశంగా వుంటుంది ఒక్కోసారి! నిజంగా, మనస్సు

అతి విచిత్రమయినది. దాని పోకడని అంచనా వెయ్యటానికి శతాబ్దాల తరబడి ఎందరో మనస్తత్వవేత్తలు ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు.

కాలంలో ఒకరకమయిన 'ఆ యింద్రజాలికశక్తి' అన్నది.

ఎంతటి గాయాల్నయినా మాన్పగలశక్తి దానికి ఉంది. ఇది వాస్తవము.

'నామీద నాకే నమ్మకంలేక పోయిందానాడు, నేనేమయి పోతానో నాకే అర్థం కాలేదారోజు, ఆగాయానికి నా జీవితం ముక్కలుగా అయి, చెదిరిపోతుందేమో అని అనిపించింది నాకు.

కాని,

నాకు ఏమీ కాలేదు.

కొద్దిరోజులలోనే రేఖని స్మృతిలో శిలామాత్రంగానే వుండనిచ్చి మిగతా జ్ఞాపకాలు తుడిచి వేసుకున్నాను.

జీవనపథంలో పురోగమిస్తూ ముందుకు సాగిపోయాను.

నేను అంతగా ఆరాధించిన 'రేఖ' రేఖామాత్రంగానే నా స్మృతి పథంలో మిగిలిపోయింది. నా ఆరాధనలోనే, లోపము వున్నదా? ఏమో?!

నేనొక సాధారణ మానవుడిని! కాలం నడిచింది.

ఎం. ఏ. పూర్తి చేశాక వ్యాపార నిర్వహణలో 'మాస్టర్సు డిగ్రీ' తీసుకున్నాను, ప్రథముడుగా పరీక్ష ప్యాసయి.

నా వివాహమూ అయింది మరి!' అని ఆశ్చర్యపడినాడు, వేణు గతాన్ని తల్చుకుని అప్పుడు.

తరువాత, ఒక ప్రయివేటు కంపెనీలో బ్రాంచి మేనేజరుగా ఉద్యోగం అయింది వేణుకి. హైదరాబాదులో నూతన జీవితానికి నాంది పలికాడు. వొడుదుడుకులకు సర్దుకుని అతని జీవిత రథం ఋజుమార్గాన నడుస్తున్నది, ఇప్పుడు.

ఒకరోజున 'క్లబ్బు'నుంచి తిరిగి వొచ్చేసరికి, వేణుకోసం ముఖ్యమయిన 'ఫైళ్లు' ఇంటికి తీసుకుని వచ్చాడు ఆఫీసు వుద్యోగి ఒకతను.

వరండా చీకట్లో నుంచుని వుండటము వలన వేణు అతన్ని గుర్తించలేక పోయాడు. సంతకాలు పెట్టేశాక ఇంకా అతను అక్కడే నుంచుని వున్నాడు.

'క్షమించండి సార్! మీరు బందరులో చదివేవారా?' అన్న అతని ప్రశ్న, వేణు అతన్ని పరిశీలనగా చూసేటట్టు చేసింది.

వేణు అతన్ని గుర్తుపట్ట కలిగాడు.

అతను రామారావు!

ఆ రోజున రామారావు చాలాసేపు మాట్లాడి వెళ్లిపోయాడు.

అతను ఆ ఆఫీసులోనే నాలుగు సంవత్సరాల నుంచీ పనిచేస్తున్నాడట.

ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నించీ బి. ఏ. పూర్తి చెయ్యలేక పోయాడుట. వాళ్లు వుంటున్నదికూడా ఈ నగరంలోనేనట! పెళ్లయిందట. ఇద్దరు పిల్లలట!

తనకు చాతనయినంతవరకూ రామారావు అభివృద్ధిలోనికి రావటానికి సహాయము చెయ్యాలని అనుకున్నాడు వేణు, అప్పుడు.

కాని తర్వాత అతన్నిగురించి వేణు విన్న సంగతులు ఆ అభిప్రాయాలకి వ్యతిరేకంగా తయారయినాయి.

రామారావు పనిగురించి మేనేజరు 'తేలిక'గా చెప్పాడు. అతనిలో 'సామర్థ్యత' లేదు!

వేణుకీ, ఆతరువాత తెలిసివచ్చింది. మేనేజరు చెప్పినదానిలో అసత్యము ఏమీలేదు. రామారావుని గురించి మంచిగా అనుకునే వాళ్లు ఆఫీసులో బహు కొద్దిమంది మాత్రం.

రామారావుకి అన్ని దురలవాట్లూ వున్నవట! పనిలో అలసత ఎక్కువట.

అయితే రామారావుకి ఇప్పటికిన్నీ బాధ్యత అలవడలేదన్నమాట!

అతన్ని వేణు ఎంతగా అసహ్యించుకున్నా అతనికి సహాయపడాలని అతన్ని తప్పులనుండి కాపాడాలని అనిపించేది వేణుకి అంతరాంతరాలలో. అస్పష్టంగా ఆత్మీయత కదిలేది. కారణం అనూహ్యమే అయింది, వేణుకి బహుశా సహాధ్యాయి అనేమో!

మనస్సుకి సంబంధించిన కొన్ని విషయాల 'అనుపాను'లు ఇంకా శాస్త్రజ్ఞులు సరిగా అంచనా వెయ్యలేక పోయారు, ఇన్ని పరిశోధనలు ఇంతకాలంగా చేసిన్నీ.

కాని అతనిమీదగల తన అవ్యాజమయిన జాలికి బలవత్తరమయిన కారణం వున్నదని ఆతరువాత కొద్దిరోజులలోనే తెలిసింది వేణుకి.

— అన్నను.

రామారావు ఎడల వేణుకిగల ఆ భావానికి కారణము వున్నది.

వేణును ఆ వేసవిలో చూడటానికి, వాళ్ల అమ్మ వచ్చింది హైదరాబాదుకి. వాళ్ల వూరునుంచి.

ఒకరోజు వేణు ఆఫీసునుంచి వచ్చాక ఆవిడే స్వయంగా ఆ విషయం కదలేసింది.

'నువ్వు బందరులో బి. ఏ. చదువుకుంటూ వున్నప్పుడు మన ఇంటిప్రక్కన 'సబ్‌రిజిస్ట్రారు' గారు వుంటూవుండేవారు. గుర్తువుందా?' అని అన్నది.

ఆశ్చర్యపోయేడు వేణు. మనస్సు తిరిగి ఇన్నాళ్లకి తియ్యగా బాధతో మూలిగింది.

'అవును. ఏం?' అన్నాడు.

'రేఖ వాళ్ళ అమ్మాయి. అప్పుడు స్కూల్‌ఫైనల్ చదువుతూ వుండేది. గుర్తువుందా?' అంది అమ్మ.

అతనిలో ఇన్నాళ్లూ ఘనీభవించి వున్న ఆలోచనలు కరిగి నీరయ్యాయి. ఆ నీటి అంచున ప్రతిఫలించిన మెరుపువలె రేఖ కదలాడినది.

మొన్న ఆ అమ్మాయి ఇక్కడ కనబడింది. మొదట నేను ఆనవాలు పట్టలేదు. అంతగా మారిపోయింది. భర్తకి ఈ వూళ్లోనే వుద్యోగమట! నన్ను చూసి ఎంతో సంతోషపడింది పిచ్చిపిల్ల. వాళ్ల ఇల్లూ ఇక్కడికి బాగా దగ్గరే. పాపం వాళ్ల అమ్మ కూడా ఈ మధ్యే పోయిందట!

నిన్ను గురించి ఎంతగానో అడిగింది.

'అన్నయ్య బాగావున్నాడా పెద్దమ్మా?' అని ఎంతో ఆప్యాయతగా అడిగింది.

నిన్న మనింటికి వచ్చింది. నువ్వు మద్రాసు వెళ్లివున్నావు.

నిన్ను చూడాలని ఎంతో ఇదయింది. కానీ నువ్వు రాలేదు, ఆ రోజున...'

అమ్మ అట్లానే చెప్పుకుంటూ పోతున్నది. వేణు ఆలోచనలలో పడ్డాడు. మనస్సులో గడ్డకట్టివున్న మంచు కరిగింది. విడిపోయింది.

అన్నయ్య!

తను రేఖ దృష్టిలో అన్నయ్య! ఆ సంగతి గుర్తించలేకపోయాడు, తను.

నిజంగా అది తన దృష్టిలోని లోపమేనేమో!

నిజంగా ఆ భావన ఎంత మధురమయినది? 'అన్నయ్య' అన్న మాటలో ఎంత

శక్తి వుంది?!

అందులో ఎంత స్వచ్ఛత!

ఆనాటికీ ఈనాటికీ ఆమె దృష్టిలో తను అన్నయ్యే!

ఇన్నాళ్ళూ అది కానకనే, రేఖని మరో దృష్టితో చూశాడు. ఆ సంగతి తెలిసి ఇప్పుడు అభిప్రాయం మార్చుకున్నాడు. మనస్సులో పన్నీరు చిలకరించినట్లైంది.

తనకి రేఖ చెల్లెలు! తోబుట్టువులులేని తనకి దైవమిచ్చిన చెల్లెలు రేఖ!

ఈ భావన ఎంతో తృప్తినీ, శాంతినీ ప్రసాదించింది. మనస్సులో నిర్మలమయిన అనిర్వచనీయమైన ఆనందము. స్వార్థరహితమయిన భావన నిజంగా ఉన్నతమైనది.

కాని ఆ ఆనందము ఎక్కువ కాలం నిలువలేదు. అవసరమయిన పని వున్నందువలన వేణు వాళ్ళ అమ్మ తిరిగి వూరు వెళ్ళిపోయింది, నెల రోజులకే. ఆఫీసు బాధ్యతలు ఎక్కువయ్యాయి. మనస్సు ఎంతగా కోరుతూవున్నా వేణుకి రేఖని చూడటము పడనేలేదు.

ఒకనాడు 'లత' అన్నది.

'మీకు రేఖ అనే అమ్మాయి తెలుసునా?'

అవునన్నట్లు తలాడించాడు, వేణు యాంత్రికంగా.

'ఇవ్వాళ ఆ అమ్మాయి మన ఇంటికి వచ్చింది. ఈ మధ్యన చాలా రోజులు జబ్బుతో తీసుకుందట. మీరూ, మీ అమ్మగారూ వాళ్ళకి బాగా తెలుసట గదా! నేను మరిచిపోయాను. ఆ మధ్యన ఒకసారి మన ఇంటికి వచ్చిందట, మీ అమ్మగారున్నప్పుడు. ఆ అమ్మాయి భర్త మీ కంపెనీలోనే వుద్యోగం చేస్తున్నాట్ట! ఇందాక మాటల మధ్య తెలిసింది.

వాళ్ళు వుంటున్నది కూడా ఇక్కడే. మన ప్రహారీగోడ అవతలి ఇల్లేనుట. ఆమె భర్త మీకు తెలుసునా?' అన్నది లత.

వేణు తెల్లమొహం వేశాడు. 'మా ఆఫీసులోనే పనిచేస్తూవున్న రేఖ భర్త ఎవరు? నిజంగా నాకు తెలియదు! మరి!' మధనపడ్డాడు.

తమాయించుకుని వెంటనే, 'అవును. ఏం?' అన్నాడు.

లత లంది, 'ఆ అమ్మాయి పెదవి విప్పి చెప్పలేదు గాని, నలుగురూ చెప్పేదాన్ని

జోక్యం

బట్టి, అడపా దడపా చెవులారా వింటున్నదాన్నిబట్టీ, అనవలసి వస్తున్నది. అతని ప్రవర్తన మంచిది కాదట. తాగివచ్చి భార్యని కొడతాడట. ఇంటి విషయాలేవీ పట్టించుకోడట. జీతం డబ్బులు మొదటి వారంలోనే తగలేస్తాడట.

కళ్ళు లోపలికి పీక్కుపోయి పూచికపుల్లలాగా వున్నది, ఆ అమ్మాయి. పాపం! దీనత్వం గూడుకట్టుకుని వున్నది. అతన్ని మీరు మందలించలేదా? అతను మనిషేనా?' లత నిజంగా పాతకాలపు మనిషి.

మౌనంగా వుండిపోయాడు వేణు. మనస్సు బాధగా మూలిగింది.

'అతను ఎవరో తెలియదు. తెలిసినా ఏమని మందలించను? ఎట్లా మందలించను?' అనుకున్నాడు.

ఆ మర్నాడే తెలిసింది. మేనేజరు ఫిర్యాదు చేశాడు, రామారావు గురించి.

రామారావు 'ఆఫీసుడబ్బు' స్వంతానికి వాడుకున్నాడట! మేనేజరు అతన్ని లెక్క అడిగితే తలవంచుకుని మాట్లాడడట!

ఆ విషయం వేణుదాకా వచ్చింది.

వేణుని చూసి బిక్కమొహం వేశాడు రామారావు.

మొహం వాచేటట్టు చివాట్లు పేస్తాడని అనుకున్నాడు కాబోలు. వేణుకి జాలివేసింది. ఎవరూ చూడకుండా, తన జేబులోనుంచి డబ్బు తీసి అతనికి ఇచ్చి మేనేజరుకి కట్టమని పంపించాడు రామారావుని.

మారు మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయాడు రామారావు. వెనక్కి తిరిగి చూడలేదు.

ఆ మర్నాటినుంచీ అతను ఆఫీసుకి రాలేదు.

వేణు ఇచ్చిన డబ్బు మేనేజరుకి కట్టనూ లేదట!

రామారావు ఏమయి పోయాడు? అతను ఏమి మనిషి?! అతను బాధ్యతని ఎప్పుడు గుర్తిస్తాడు? అతని చంచలమయిన బుద్ధి అతని జీవితాన్ని ఎక్కడికి తీసుకు వెడుతుంది!! అతన్ని నమ్ముకుని వున్నవాళ్ళు ఏమయిపోవాలి?!

ఆ రోజుల్లోనే 'పులిమీద పుట్ర' లాగు ఇంకో సంగతి తెలిసింది, వేణుకి.

రేఖ భర్త రామారావేనని!

అతని బాధ రెట్టింపయింది.

'పాపం! ఆ అమ్మాయిని చూస్తే జాలివేస్తుంది. మీ కిందే పనిచేస్తున్నాడట గదా! ఈ విషయంలో మీరు కలుగజేసుకుని మందలించి ఒకదారికి తీసుకురాలేరా?' అన్న లత మాటలు చెవుల్లో గింగురుమని మ్రోగుతున్నాయి.

కాని తను రామారావుని ఏమని మందలించగలడు? తన మాటని అతను లెక్క చేస్తాడా? బెదిరింపులతో అతన్ని లొంగదీయగలడా? అయినా అతని స్వవిషయాలలో జోక్యం కలిగించుకోవటానికి తనకు ఏమి హక్కు వున్నది?

'ఇది నా స్వవిషయం. రేఖ నా భార్య. నేను చెడ్డవాడినే కావచ్చును. తాగుబోతునూ పేకాటగాడినీ కావచ్చును. నా భార్యా బిడ్డల్ని బాధపెడుతూ వుండవచ్చును. నేను నరరూప రాక్షసుడినే. పతనం చెందినవాడినే అయివుండవచ్చును.

మీరు నా అధికారులూ కావొచ్చును. నా వుద్యోగం వూడగొట్టగల శక్తి వుండవచ్చు మీకు. అంతమాత్రాన నా కుటుంబ వ్యవహారాల్లో తల దూర్చటానికీ, మా భార్యాభర్తల మధ్య తల దూర్చటానికి మీకేమి హక్కు వుంది? ఇందులో మీ స్వార్థము ఎంత?! అసలు మీరెవరు? రేఖ మీద అంతటి జాలి కలిగివుండటానికి కారణమేమిటి?' అని రామారావు తన్ను అడిగితే తన దగ్గర ఏమి సమాధానం వున్నది? ఆ రోజుల్లో, తనూ రేఖని ఆరాధించిన సంగతి రామారావుకి తెలియదనుకోలేదు. దొంగని దొంగ పట్టుకోగలడు, మరి! అందుకే మాట్లాడకుండా వూరుకున్నాడు వేణు. అపార్థం చేసుకోవటము చాల తేలిక గదా! అయినా ఏమి చెయ్యటానికీ రామారావు కనపడితే గదా?

ఏ బెదిరింపుని ఆయుధంగా ప్రయోగించి అతన్ని మార్చాలని లత వేణుని కోరిందో, ఆ బెదిరింపే రామారావు అకారణంగా వేణు మీద ప్రయోగిస్తున్నాడిప్పుడు.

రామారావు అట్లా నిర్లక్ష్యంతో వుద్యో

గాన్ని వొదిలి పెత్తనం చేసింది ఏమవటానికో ఎంత ఆలోచించినా అర్థంకాలేదు వేణుకి. బుర్ర వేడెక్కి పోయింది.

భార్యని సంసారాన్ని ఏమిచేద్దామని అతని వుద్దేశ్యం ?

అటువంటి దుర్బల మనస్కులకూ చపల చిత్తులకూ వివాహమనే హక్కును సంఘం ఎందుకు నిరాకరించదు? ఏమో?!

ఆలోచనలతో బుర్ర వేడెక్కి పోయింది.

రేఖ ఏమవుతుంది? రామారావు ఆ అమ్మాయిని ఏమిచేస్తాడు? ఈ సమస్య ఎట్లా పరిష్కారమవుతుంది? కొందరు పిచ్చివాళ్లు సమస్యలు సులువుగా సృష్టిస్తారు.

అదేవిషయమయి లత కూడా ఎంతో బాధపడింది.

మగవాళ్ళ హృదయ కఠినతని గురించి లత విమర్శిస్తూ వుంటే అందుకే నోరు మెదపకుండా వూరుకున్నాడు వేణు. ఒకదారి చూపి రేఖని రక్షించమని దేవుణ్ణి ప్రార్థించాడు మనస్సులోనే.

అట్లా అదృశ్యమయి పోయిన రామారావు గొంతుని తిరిగి ఈరాత్రి ఈ విధంగా వినవలసి వస్తుందని అనుకోలేదు వేణు, కలలో గూడా. అదివిని గుండె బాధగా మూలిగింది. అసహాయంగా అడుగులువేసి ఇంట్లోకి వచ్చేశాడు వేణు.

అతనికి, రాత్రి రెండయినా కనులు మూతపడలేదు.

ఆ మర్నాడు వేణు లేచేసరికి ఎనిమిదయింది.

'ఇవ్వాళ మీరు ఎక్కడికీ వెళ్లకండి.' అని ఆజ్ఞ జారీచేసింది లత.

కారణం అడిగితే చెప్పలేదు.

సుమారు పదిగంటల ప్రాంతంలో రామారావు వచ్చాడు. మనిషి ఎంతో చిక్కిపోయాడు. వేణుకి ఆశ్చర్యము కలిగింది. నిర్మలంగా వున్న అతని మొహంచూసి ఆనందమూ కలిగింది. రామారావు చెప్పిన మాటలు ఆనందం కలిగించాయి! వేణుకి.

తన, గతప్రవర్తన గురించి ఎంతో సిగ్గుపడుతున్నాడట రామారావు. ఏదో పిశాచం, తన నావహించి తన చేత ఆ విధంగా చేయించిందట! తను ఎంతో ఆరాధించి ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్న రేఖని ఇన్నిబాధలు పెట్టింది తనేనా అని ఆశ్చర్యమూ కలుగుతున్నదట! 'వేణు, దంపతులు' తమ సంసారాన్ని తిరిగి నిలబెట్టారట !.

ఎంతో బాధపడుతూ అంతాచెప్పి కళ్ల వెంట నీళ్లు పెట్టుకున్నాడు రామారావు.

ఈ ఉద్యోగం చెయ్యటం ఇక తనకి ఇష్టంలేదట! ఒకటి రెండు రోజులలో వాళ్ళవూరు వెళ్ళిపోతున్నారట. 'వ్యవసాయం చెయ్యదల్చుకున్నాన'ని అన్నాడు రామారావు వేణుతో.

రామారావులో ఇంతమార్పు ఎలా వచ్చిందో, అంతరాంతరాలలో ఎక్కడో మూలను గాఢ నిద్రలోవున్న అతనిలోని 'మనిషి'ని ఎవరు ఎట్లా మేల్కొలిపారో అర్థంకాలేదు వేణుకి! తనూ, తనభార్యా వాళ్ళ సంసారాన్ని ఎట్లా నిలబెట్టారో అసలే అర్థంకాలేదు వేణుకి!!

కారణం ఏమయినా, రామారావులో కలిగిన ఈ పరివర్తన శుభోదర్కమయినది. అందరికీ ఆనందదాయకమయినది. మనస్సులో పన్నీరు చల్లినట్లయినది. రేఖ సంసారం అట్లా కుదుటపడటం సంతోషం కలిగించింది వేణుకి.

ఆ రోజు చాలాసేపు మాట్లాడిన తరువాత తిరిగి వెళ్లిపోయాడు రామారావు.

ఆ మరునాటి తెల్లవారుఝామున కలత నిద్దురలోవున్న వేణు చెవులకి వెనుక దొడ్లోనుంచి కొన్నిమాటలు వినబడినాయి.

'వదినా! నిన్ను వొదిలి వెళ్లాలంటే నాకేదో దిగులుగావుంది. నువ్వు నిజంగా దేవతవి. నువ్వు కలుగచేసుకోక పోయినట్లయితే నా సంసారం ఏమయేదో? తోటి స్త్రీగా నా కష్టాలని అర్థం చేసుకున్నావు. తాత్కాలికంగా, సినిమాటలు ఆగునట్లో 'అసహ్యం' కలుగచేసినా ఆ వెంటనే పెద్ద మార్పును తెచ్చారు. ఆనాటి, సినిమాటల 'తీక్షత'కి ఆయనేకాదు ఎవరయినా మారి తీరుతాడు. ఇందుకు నేను నీకు ఆ జన్మాంతము కృతజ్ఞురాలిని...' రేఖ గొంతుక.

ఆశ్చర్యపడుతూ లేచి కూర్చున్నాడు వేణు. పక్కమీద.

'అంతమాట లెందుకుగాని, అమ్మాయ్! మీ ఆయన మారినందుకు నాకు సంతోషంగా వున్నది. ఉండు. మీ అన్నయ్యని లేపుతాను. ఆయనకి మీరు వెళ్లిపోతున్నట్లు ఇంకా తెలియదు.' లత అంటున్నది.

నిజంగా ఆడవాళ్లు ఎంతకయినా సమర్థులు!

వేణు, గబగబా లేచివెళ్లాడు దొడ్లోకి. అన్ని సంవత్సరాల తరువాత రేఖని చూసి వేణుకి కన్నీరు తిరిగింది.

రేఖ కన్నీటితో వేణు పాదాలకి నమస్కారం చేసింది. రేఖకి పసుపుకుంకుమలతో చీరా, పిల్లలకి బట్టలూ, రామారావుకి పంచలచాపూ—లత వీటిని రేఖచేతిలో పెట్టింది. తర్వాత తనూ వచ్చి వాళ్ళ దగ్గర సెలవు తీసుకున్నాడు రామారావు కన్నీటితో. రామారావు, రేఖ, పిల్లలతో కదిలి వెడుతూవున్న బండిమీద, అప్పుడే తూర్పు దిక్కునుండి సంధ్య రాలుస్తున్న ఎర్రనిరేఖలు పడినవి. ●